

Rei Christianae Apvd Iaponios Commentarivs

Trigault, Nicolas

Avgvstae Vindelicorvm, 1615

De Sede in vrbe Vozaca. Capvt XVIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68745](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-68745)

admitteret. Obstuperat quotquot audierant inusitatam in hac aetate animi fortitudinem. Non ita multo post, qui defacerat, aegritudine graui corripitur, quae cum ingraueceret, a socio monetur, hanc esse pœnam deserti per summam iniuriam Numinis: si tamen pœniteret, posse a clemente Domino tanti criminis veniam impetrari, tametsi abesset sacerdos, apud quem crimen expiareret. vim Dominus pueri verbis addidit: nam aeger serio culpam agnouit & deprecatus est, & inter mortuis identide vocibus sacra nomina ingeminans expirauit.

De Sede in urbe Vozaca.

CAPUT XVIII.

Habuit haec Sedes, uti superior, sacerdotem unum cum Socio & alijs aliquot rei Christianæ administris: par eorum labor, par industria, fructus etiam plerisque superior. nam omissis Neophyris, Ethnici in Ecclesiam baptismo admissi adulti omnes, rito hoc triennio mille centum quadraginta sex fuisse memorantur. Peculiare est huius domicilij ferè Neophytorum in leprosorum Nosocomio sese excentium institutum, & quidam subinde die quodam ex ijs, quos solemni jejunio adstrinxit Ecclesia, Neophyti leprosos quotquot in urbe reperiebantur, coegerunt, ijsque epulum

epulum præbuerunt, ipsi etiam ministrabant, non sine Ethnicorum stupore, qui adhuc spectaculum frequentes concurrerent, nec illud solum opus probauere omnes, aliqui etiam Christianam fidem, permoti hac legis sanctitate, amplexi sunt. Huius Ecclesiæ status pacatus est ac florens è benevolentia Findegori Dynastæ, qui filius est Imperatoris demortui, de quo initio plura. Illius ac matris fauor Neophytorum in sua pietate liberos esse sinit, & Ethnicos à suscipienda fide non deterret: sed à communibus ad priuata transeamus.

1609. Ex eorum numero, qui Euangelij lucem aspicerunt, octo Toparchæ cuiusdam Ethnici, qui hac in virbe degit, famuli simul omnes Catechisticas prælectiones ita audierunt, ut quam probarant, amplecterentur veritatem. Res ea non potuit herum diu latere, & quoniam id iniussu suo fecerant, rem tulit immoderatius, ijsque renunciari iussit, ut exemplo à proposito resiliant: omnium fuit vna responsio: paratos esse se qualibet alia in re, quæ propriam salutem minimè concerneret, ad amissim parere; quod vero in hoc negotio id facere recusarent, nihil mirum videri debere, ubi maiori Domino serviretur. Toparcha iuuenis erat animosus, idque responsum præter dignitatem suam fuisse sibi persuasit: ac tamotsi panituit certamen ingredi-

sum, cuius victoria anceps videretur: omnia
tamen tentanda esse iudicauit, non consilia, non
promissa, non minæ defuerunt, sed hac omnia
pari ab omnibus repulsa firmitate. Ergo ut ex-
trema experiretur, renunciari iubet omnibus,
esse moriendum, ac simul iubet singulos in sin-
gulis recludi seorsim cellulis, & ut terreret ma-
gis, ijs inspectantibus, iubet mortis instrumen-
ta apparari: ea erant ad eos findendos Serræ, &
ad amputandas ceruices Sicæ, quas acui magno
tumultu ac fragore imperauit. His ita compa-
ratis, de loco supplicij ab hero consultatur. hæc
omnia quæ in atrio gerebantur, videbant Neo-
phyti atque audiebant: nam herus omnia con-
sultò faciebat, ratus eos præsentium suppicio-
rum spectaculo posse fortasse acrius quam ipsa
morte permoueri. Hactenus æque sibi consti-
terant omnes paucorum licet dierum Tyrone,
verùm in hoc extremo vitæ discrimine, atque
ut arbitrabantur periodo, quatuor ex ijsdem vi-
tam præsentem dilexere, nam heri iussis ob-
temperantes, turpiter à Christo defecerunt, cæ-
teri vero eam perfidiam detestati, cæptam con-
stantiam tenuerūt. ea re stupefactus herus, quo-
niam inuitus ijs carebat, statuit apud se, non
esse hominis suas res prudenter procurantis, si-
miles animos prodigere, quibus eadem esset in
herilibus obsequijs tenacitas, quæ fuerat in di-
uinis, renunciari ergo illis iubet, ut quoniam n̄
federat

sederet animo, Christianam legem etiam sevo-
lente, & animi magnitudinem valde compro-
bante retineret. fuit ea res Vozacæ publica mul-
torumque sermonibus celebrata, plusque Neo-
phyti laudis vel sibi vel Religioni pepererunt,
quam perfidi desertores in retinenda præ lege
Christi vita solatij.

Quo tempore pugiles illi in Religionis a-
rena fortiter decertabant, Neophytus unus a-
liquis ex ordine militari ad eos adiit, animum
consilijs suis additus, arbitrabatur enim nul-
lius rei magis quam institutionis alicuius re-
centissimos Tyrones indigos esse. Rebus iam
compositis, cum Toparcha suo hic miles col-
loquebatur, & incidit sermo de octo Neo-
phytis illis: Ethnicus alius qui aderat, quatu-
or illos desertores incusabat quidē, quod mor-
tis metu suum abdicassent institutum; simul
tamen multa contumeliosè in Christianam Re-
ligionem est præsente Neophyto ac Toparcha
debacchatus. Non tulit Religionis iniuriam
Neophytus, sed tametsi non nesciret, heru-
sum, pro eo quod erat Ethnicus, à Christi
sacris abhorrente, mira tamen libertate, ardent-
ter quæ colebat sacra, tuebatur. Res modeste
primum disceptata, demum abiit in iurgium,
quod herus ultra non ferens, ne cum Neophy-
to congrederetur, in interius cubiculum non
satis dissimulato furore se recepit. Hoc dis-
cessu

cessu dirempta sunt quidem iurgia, sed non so-
pitus Ethnici antagonistæ furor: nam duabus
tribus ue horis elapsis, cum Neophytus è pala-
tio se domum referret, ab Ethnico ex insidijs
obseruatus, intra palatium ipsum primo statim
vulnere ceruicibus amputatis obtruncatur. Et
cum inter utrumque alia nulla intercessisset,
quaे quidem hactenus sciretur causa, nisi su-
cepta de Religione contentio, vix dubium
etiam videri potest, quin in eiusdem Religio-
nis odium fuerit obtruncatus, & quidem ea
de re hactenus Neophyti dubitarunt, Anti-
stes tamen re maturius excussa, statuet quid sit
hac in re sentiendum.

1610. Quod sequitur etiam insigne est in
retinenda fide firmitatis exemplum. Miles
quidam verè Christianus inter famulos Ethni-
ci cuiusdam nobilis numerabatur. Is erat Chri-
stiani nominis hostis acerrimus; inaudijt for-
tasse asseclam illum suum Christiana, quaे
tantopere oderat, sacra suscepisse: cui blan-
dè primum imperat, ut ad Deos patrios reuer-
tatur, cum id minimè cederet, internuncijs
vtitur militis necessarijs, qui multis idem sua-
derent: sed nihil nutauit constans animus.
ergo ad minas & vim venitur. Herus illi de-
nunciat mortem, nisi imperata faciat, certissime
oppe-

appetendam. Ad hæc Neophytus : itane vero
inquit gratius aliquid mihi aut fortunatius acci-
dere unquam poterit, quam si vitam in religio-
nis causa posuero? hoc responso alijsque mul-
tis, quæ per internuncios missa remissaq; sunt,
intellexit herus, nihil sibi vltra expectandum.
Ergo sententiam in eum capit̄is pronunciat. Hi-
laris nuncio miles in atrium domus supplicio
destinatum exilit, verum interim dum omnia
parantur, ipseque Deo se commendat enixius,
domum ingreditur Ethnicus quidam vir pri-
marius, idemque heri amicus in paucis, qui re-
audita, maxime auctor fuit, ne se tam insigni
milite priuaret, quem non dubitaret tales in
herum futurum, qualem se in Deum, quem ve-
nerandum susceperebat, gereret, acquieuit herus,
& morti præsentissimæ eruptus miles doluit se
victoria, quam in manibus habebat, excidisse.
verum ille meritum ex heroico facinore, quod
ita Ethnici stupuerunt, & Neophyti collauda-
runt, à Deo promissum reportabit.

Annos natus duodecimi puer Neophytus vi-
ctoria etiam de prælio plusquā puerili reporta-
uit. Is consulto parente Christum agnouerat at-
que sequebatur, innotuit ea res postmodum pa-
renti, qui ut eum à proposito auerteret, frequen-
ti verberatione ac pugnis multabat. Idem quoq;
& ludimagister, à quo instituebatur faciebat, sed
utriusque vim fortior veroque ita repellebat, vt
quod

quod vellent, minimē impetrarent. tandem fatigati destitere, & puer acceptam fidem, liber Christiana nunc pietate cohonestat.

Ethnicus quodam vtili somnio admonitus in Ecclesiæ castra confugit. illi nepotulus erat Neophytus, quem tenebris diligebat, is diem suum obiit in ea ætate, per quam cælo excludi non poterat: Eum in somnis patruis videre sibi visus est, ab eoq; deduci in amplissimum palatium, ad cuius valvas cum peruenissent, custodes, admisso nepotulo, patruum excludebant, quod ille ferens egrius, somnum excussit; attenitus etiam quod viderat excutiens, non male ratiocinatus, excludi se à palatio, in quod puerulus admitteretur, id esse quod non in eadem esset fidei professione. ergo statuit Christiana sibi sacra omnino suscipienda, quod etiam deinde perfecit.

In Neophytis etiam nonnullis castimoniæ virtutis enituit. ex ijs virgo adhuc tenella nobiliore suo genere animi fortitudinem præ se tuli, ut ab impuro adolescente sollicitata, maluerit non paucis vulneribus in corpore, quam uno in animo confodi. Adolescentis æque Neophyti, non minus spectabilis in hoc genere virtus fuit. Is nullà sua culpa, nescio quo modo, in meretrices incidit, à quibus cum acris protocaretur, largitione missionē impetravit, atque ita instar Iosephi non pallium, sed nummos dimitiens eas uasit.

Fari-

1611. Farima regnum conterminum est Teunocanū regno, in quo est Vozaca: hinc sit, ut eius regni Neophytes Sacerdos, qui Vozaca residet, excolat, ad eos quotannis semel ac iterum excurrens, non sine ingenti fructu & augmēto. nam supra quingentos ibi Neophytes numerabat, eosq̄e ferē nobiles, & ordinis militaris, maximē in eius regni metropoli, cui Funegi nomen est. Dynastæ sedes ea est, qui vnuus habetur inter maximos totins Iaponiæ Dynastas. nam præter hoc regnum, regna Bigen & Auagi occupat, & quod maximum est, ipsius Imperatoris Iaponiæ gener est. His annis superioribus Ecclesia hæc ita florebat, vt quoties eo Pater Xacâ excurseret, præter cæteram frugem quinquaginta sexagintāue baptizaret adultos, qui demum ad eum, quem dixi numerum excruerant. Vedit hoc & inuidit humani generis hostis, in eaque turbas excitauit, ad eam non perturbandam solūm, sed penitus euertendam: id in hunc modum contigit. Solent Iaponiæ sacrificuli quarta luna hebdomadam totam quotidiani sermonibus ad populum iterum ac tertio habendis collocare: quo tempore frequentiores solito ad audiendum accurrunt. Id faciebat eo tempore nobilis orator è secta Fœquexus, in hac quam dixi metropoli, frequentissima concione. Die quadam in Xacæ,

quem

quem ea secta pro deo colit, laudes susius excurrens, dicebat eum esse, qui solis ac lunæ splendore orbem illustraret vniuersum, qui-que idem sydera condiderit seius nutu solum imbribus cæterisq; cæli influxibus irrigari, etum fructus ac reliqua humanae vitæ commoda mortalibus elargiri; eum denique esse, cuius numine omnia regerentur, & mirabilia omnia, quæ videmus & experimur, patrarentur. Hæc & alia plura dixerat in hanc sententiam, cum Neophytus, qui forte curiosior interueniens, vlt̄rā se tenere non potuit: Ergo bona oratoris venia palam facultatem sibi fieri rogat, dubij circa auditâ proponendi. Nec abnuit superciliosus orator, arbitratus nihil admodū afferri posse, quod dicta infirmaret. Ergo Neophytus, quem pro eo, qui erat nondum quisquam agnouerat ita arguit: Nemini dubium est, ante bis mille quingentos annos Xacam nondum fuisse, qui fieri potest igitur ut solem ac lunam condiderit & mundum vniuersum fecerit & cum satis constet, ante Xacæ tempora solem ac lunam, mundum eundem cum ijsdem, quos nunc habet effectibus extitisse, quos Xacæ tribueret. Ad hæc obmutuit Rabula, pudorisque plenus cum aliud nihil haberet, quod diceret, quæsivit, essetne ipse Christianus? Annuente Neophyto, itane vero? ait ille iam iracundia furens, satis satis te intelligo, satis noui quid moliaris,

Q. 2

quæ

quæ cum dixi è loco superiore flabello, quod manu gestabat, Neophyti vultum petit, in eumque auditores suos incitat, vt male multatum fano ejciant, quod ipso momento perfectum est.

Nec eo contentus ita impotenter tulit iniuriam, tot testibus euulgatam, vt statuerit omnino tentare, possitne Christianum nomen eo in regno extinguere. Ergo velut ingentium criminum reos, quæ malitiosè confinxerat, ad Dynastam detulit ipse met, cum eius coniuge sedetæ sua deuota: inter cætera dicebat; Christianos ipsi mortem machinari, quod ut facerent, in medium se audientium concionem clam ingessisse. Auditis his Dynasta excanduit mirariq; se dixit, nec satis videre, qui vera esse possint, quæ dicret, cum in regno suo nulli essent Christiani. Respondit sacrificulus: latam quidem esse legem, ut in hoc regno, neque tota Iaponia essent, sed eos legum contemptores, & hic & ubique nec paucos reperiri. tum Dynasta: erras inquit, nemo est in regno meo Christianus, quod dicebat ille, ut importuno se delatori subducere: neque enim ignorabat esse in suis terris Christianos, qui asseclas etiam suos pro Christianis habitos & cognitos annuo prouentu donasset. Vrget accusator, esse omnino seque eos nominare posse. Dynasta vero propè coactus, ait: age ergo, nomina quos nosti: & ille subito qua-

cuor

tuor ex ipsius Dynastæ familia ordinis militaris Neophytorum nominavit, nec Neophytorum solum, sed ipsa Neophytorum capita petiit, id quia Dynastæ palam coram multis dicebatur, nominatis renunciari iubet, ut Christianam fidem acutum ciurarent. Ex ijs unus ignauè nimis respondit: se in heri esse potestate, reliqui porrò tres ita respondere: se quidem ad omnia paratos, quæ illius obsequium spectarent, sed in hoc salutis negotio, imperata nec facere posse, nec debere. Eo responso admodum offensus, denuo imperat eos acrius ad defectionem perurgeri: ergo mille arietibus rationum, consiliorum, promissorum, ac minarum quatuntur, verum illi semper constitere diuino fauore confirmati, & ad unam martyrij palmam obtinendam per eos dies, cum vniuersa familia sese alacriter compararunt. quod ubi sensere astuti persuasores, fraudem nouam instruxerunt. tres hi Neophyti seorsim reclusi, inter se agere minimè sinebantur, ne vires augerent. tunc ex ijs unum aggrediebantur, nihil esse quod unus Dynastæ repugnaret, cæteros iam eius imperata fecisse. eadem deinde fraude singulos impetebant, ad quam erat etiam singulorum una sententia, se de socijs nihil admodum laborare, salutem cuique esse priuatum bonum, quam ne prodigerent, certum sibi esse in accepta religione permanere. Desperata iam defectione, certior redit

Q 3

ditur

ditur tyrannus, à quo cum omnes tunc maxime iniicti pugiles mortis sententiam expectarent, exiliij acceperunt: nec mora hilari animo patria fortunisque digressi cum vniuersa familia noctu secessere. Hæc tam insignis animi fortitudo Ethnicos in stuporem rapuit: nec defuere ex amicis, qui eorum constantiam collaudarent, & gloriofos athletas ad littus deducrent, ijsque de nauigio ac reliquo commeatu prouiderent.

Vix abierant hi Ecclesiæ primipili, cum exi-
je in omnes Christianos præscriptionis edictum,
quo etiam seuerissimè cauebatur, ne quisquam
cuiquam, qui se Christianum profiteretur, a-
des daret, commodaret, locaret. hoc edicto
coacti complures abidere; ad ducentos fuisse
perhibentur, qui varias in partes delapsi, vix
sciebant, quò se flechterent, diuinæ se omnes
prudentiæ credentes, cuius causa triste exi-
lium, fortunarumque iacturam, solitis vita
commodis præponebant. Pagus est in hoc
codem regno, cui nomen Muro, quinque Leu-
cis à Metropoli, eo in pago 40. eoque plures
Neophyti commorantur. Ex ijs aliqui cum
ad se persecutionis fama peruenisset, in metro-
polim martyrij obtinendi causa perrexerant;
tametsi quod maximè volebant, minimè sunt
consecuti, eandem tamen cum urbanis Neo-
phytis fortunam in fidei causa subiere. Nam
poli

post dies aliquot Tyranni edictum eo in pago euulgatum est, quo Christiani omnes iubebantur Christi fidem eiurare. Eo edicto permoti Neophyti omnes communibus votis, sua sponte nauigia exulaturi comparabant, proras in eas regiones obuertentes, in quibus Christianè viuerent suo arbitratu. Hanc eorum mentem ad Magistratus editi executores detulere, & quoniam iam se è mensis lapsus erat, ex quo pagus vniuersus communis arserat incendio, omnesq; in erigendis denuo suis ædibus occuparentur, aduertere cæperunt ex hoc Neophytorum discessu, magnam huic pago imminere vastitatem, quorum ædes nemo suscipieret erigendas: ergo renunciari illis iubent, nihil esse quod abire menditentur, licere illis, ut prius, suo arbitratu Christianam religionem exercere: atque ita hi Neophyti conquievere. Sed non diu quietis ijs esse licuit, nam atrocius à propinquis amicisque certamen excitatum est, ij veriti fortasse ne postea sopusitus persecutionis ignis denuo excitaretur, inconsultis Neophytis fraudem perniciöfissimā adornarunt. nam Chirographū instruūt Neophytorū effictis tam aptè singulorum nominibus, ac sigillis, vt internosci fraus vix posse videretur. Id Chirographum Magistribus tradunt, penes quos erat editi exequendi auctoritas. Eo profitebantur, se Christi fidem abdicasse, & cum patrijs dijs in gratiam redijisse.

Q 4

Id

Id ubi resciere Neophyti, aliud contrarium cōscripterunt, & ijsdem magistratibus obtulerunt, professi adulterinum esse, quod ab amicis prius acceperant; hoc se omnes & Christianos esse ac fore profiteri, quod si per eos non liceret abire vel mori paratos, prout Dynasta statuisset. hac tam insigni Neophytorum professione desperantes de rei exitu nihil innouarunt. Supradiximus hūus regni Dynastam, cui nomen Yquenda Sanzayemondono, Regnū quoque Byem obtainere. In hoc etiam Neophytiregno commorantur, & haec tenus in accepta fide perseverant. Ad eos quoque subinde Sacerdos noster excurrit, utriusque quippe regni fines sunt inter se communes. Cum igitur animaduertisset regni Farima Tyrannus, Neophytorum in oculis suis constantiam, statuit non esse sibi Neophytes alibi tentandos, neque suum illis edictum voluit edici; solum sollicitari iussit, celebriores aliquot eo in regno Neophytes, arbitratus ijs labefactatis, reliquos in suam sententiam facile posse reduci. Sed non cessit eius pro voto, nam eo, quo superiores, animo fortunas & patriam dimiserint, & in alias regiones abierunt, ne à Christi fide discederent. Sed peculiaria quædam, quæ per eos tumultus dies contigere, commemoremus.

Supradiximus è quatuor Neophytis, ac primis in hac arena pugilib⁹, vnum turpiter defecisse

fecisse: in cuius obsequio erat alius quidam insigni virtute Neophytus, ei herus fidei deserter mandat, vti sibi precatorios globulos, & cætera pietatis arma traderet: sed renuit Christi seruus, vti prius etiam renuerat filiolam heri sui Neophytam, in Idolorum fanum parentis desertoris mandato deferre. His minis impotenter accensus stringit ferrum, tantaque vi in Christi pugilem adigit, vt in terram afflixerit. Res mira: arbitrabantur eum omnes eo vulnere cōfossū occidisse; min^o tamē opinione fuit, auulta enim veste, nullum in corpore vuluum deprehensum; quod omnes ut prodigium virtuti fideique Neophyti acceptum retulerunt.

Neophytus quidam, prius Christiana sacra quam complectetur, filiam Ethnicam, Ethnico marito collocarat. Is persecutionis tempore nihil dubitauit, sibi sanguinem in Christi causa profundendum. Ergo filiam accersit, & acrius quam alias urget, vti iam Christianam fidem amplectatur, vt simul martyrij coronam consequatur. Quid expectas? ea vi suasit, vt quod alias non potuerat, nunc cum importunum videbat, persuaserit. Ergo baptizata est cum incensis votis vitam in Christi causa prodigiendi. Quo tempore diploma in Christianos euulgatum est, Ethnici nonnulli, qui iam ad Christi fidem aspirabant, in publicum prodiere, profitentes se quoque esse Christianos, &

Q 5

vna

vna cum illis mori paratos, petebantque, vt de se non secus, ac de reliquis ex Dynastæ voluntate ageretur. Ex ijs vnu Neophytois ipsos confirmabat, dicebatque fortunatos illos esse, & in vero salutis tramite collacatos, & quoniam ipse concionatoris penuria nondum baptizatur, volebat tamen filiolum suum elui, cuius vitam, si Neophytois vt victimas cadere contigisset, volebat vna cum ijs omnipotenti Deo immolari. compotem hunc vori dominus deinde fecit; nam cum non ita multo post Vozcam petiisset, magna sua voluntate Christo nomen in baptismo dedit,

Vir nobilis Ethnicus filiolam habebat septem, nem, quam quia cõtigerat inter Christianos educari, sciébat esse & haberi velle Christianam promulgato diplomiare, iussit eam parens post hac non esse Christianam, quoniam ita Dynasta imperaret: verum puellula lachrymari cæpit, repetit idem parens ac etiam minatur; tum deum illa ciuileare cœpit exclamans, se omnino esse ac fore Christianam: ac deinde ita profuse lacrymari perrexit, vt alias etiam lacrymas excitat, ipsa vero sese infantilibus armis tuita nullū solariū admittebat: ergo omnes infantulā miserati, parentē rogant, vti eam finat viuere suo arbitratu, dum adolesceret, q̄ parens & precib' & lacrymis dedit, eiique dixit, per se licere illi esse Christianam, qua re extemplo conquieuit.

Ean.

Eam rem qui aderant superiori cuidam virtuti,
non puellæ, quam per ætatem satis constabat de-
re Christiana pauca inaudisse, tribuebant.

Mulier ethnica Neophyti coniux è diurna
ægritudine, cuius in arte medica nullum erat
præsidium, eo iam degenerat, ut totum unum
diem, sine voce, sine sensu, gelido iam corpul-
culo transegerit. Iam sindon, iam ad funus cæ-
tera cōparata, cum ecce tibi die in sequenti, quo
momento expirare velle videbatur, vocé extu-
lit ac dixit: Nondū morior quia nondū bapti-
zata sum: simul impense rogat id fieri quam pri-
mum, urgente ergo necessitate, breuiter edocet
de fidei mysterijs, quæ prius accurate audierat,
baptizatur. Nec mora cōualuit, nullo alio adhi-
bito pharmaco, quam q ab aquis salutaribus
aceperat, q omnes qui aderant agnouerunt.

Hic in Neophytes procellæ finem imponā,
vbi narrauero quid accusatori sacrificulo conti-
gerit. Euulgato iam edicto, Dynasta factum ipse
suum damnare cæpit, neq; suo tantum, sed mul-
torum & maximè primorū iudicio idēo impru-
dens habitum, quod ipse tot clientibus ac ita fidis,
hoc nomine solo, se priuasset, quod religio-
nem colerent Christianam: Tota itaq; facti in-
uidia recidit in authorem: ergo imposterū pa-
rum lato excipiebatur vultu, & demū heri gra-
tia excidit procerumque benevolentia; vulgo
enim pacis quietisque publicæ perturbator
habe-

habebatur, cuius vnius maleficio tot insontes
ijque viri nobiles domini sui gratia, patria for-
tunisque caruerant. Ergo non ferens ignomi-
niam, qui alios proscriperat, iusto Dei iudicio
seipse proscribit, toto regno abscedens. Ipsa Dy-
nastræ coniux prius ab eius secta defecerat, seque-
ad aliam ipsius sacrificuli tædio affecta transtu-
lerat. In ea tamen vrbe regni metropoli com-
plures adhuc remansere Neophyti, qui vel
quod essent obscuriores, vel priuatim heris fa-
mularentur, iussi non sunt exulare. Ergo paula-
tim rei acerbitas est mitigata, qua ex causa suum
nunc nullo prohibente retinent institutum;
quod ut constantius faciant, duo ex toto nu-
mero lecti sunt, velut capita cæterorum reique
Christianæ præfecti: horum munus est cæsus
statis diebus cogere, libros aliquos pios præ-
gere, de rebus diuinis miscere sermonem. Post
has quoque turbas bis à nostro sacerdote, sed
clam, sunt visitati, ab eoq[ue] confirmati.

De Sociorum Domiclio in urbe Sacayj.

C A P V T X I X .

IN hoc celeberrimo Iaponiæ totius emporio
sacerdos vhus cum socio, & alumno catechi-
sta rem Christianam strenue procurauit, Quæ
circa Neophytos contigerunt, vfitata fuerunt,

pr.